ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Львівський державний інститут фізичної культури

кафедра українознавства

УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА

Методичні поради та плани семінарських занять

для студентів 1-го курсу

Львів - 2000

ЛДІФКх

ВСТУП

Духовне життя українського народу, його культура - одне з ключових питань сучасності. Долучення до фундаментальних цінностей світової та вітчизняної культури протягом суспільно-історичної еволюції людства є необхідною умовою виховання інтелектуальної еліти суспільства. Саме це покликана вирішити дисципліна "Українська та зарубіжна культура".

Головне завдання курсу полягає у формуванні глибоких системних знань про власні національно-культурні набутки та традиції світової цивілізації; пізнанні загальних закономірностей і напрямків культурної еволюції. Особливе значення має предмет у вихованні в майбутніх фахівців фізичної культури і спорту почуття патріотизму і гордості за свій народ, розуміння місця України в світовій культурі.

Складність засвоєння дисципліни полягає у тому, що студенти знайомляться з нею вперше. У середній школі ряд предметів вивчає розвиток і стан окремих складових культури, та не дається загальної картини цієї великої за обсягом ділянки знань.

Останнім часом з'явилася достатня кількість навчальних посібників з історії культури, які студенти використовують для самостійного вивчення предмету. Проте не всі питання курсу висвітлені, а деякі теми перевантажені інформацією. Як правило, поза увагою залишається питання значення фізичної культури, як складової культури у формуванні культурних норм і орієнтацій.

Методична розробка скеровує студентів на правильне самостійне вивчення наукових і літературних джерел, лекційного та інформаційного матеріалу.

Тематика семінарських занять розроблена для студентів І курсу денної форми навчання педагогічного та спортивного факультетів і розрахована на 34 навчальні години, які виділяються згідно з робочим планом.

"Методичні поради та плани семінарських занять" складаються із розділів:

1) Загальні рекомендації для студентів щодо вивчення курсу;
2) Плани семінарських годин, що містять проблемні питання, теми наукових рефератів та рекомендовану літературу,
3) Екзаменаційні вимоги з української та зарубіжної культури.

Список основної літератури подається перед планами семінарських годин.

БІБЛІОТЕКА
Львівського державного
інституту фізичної
культури

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Семінар - одна із основних форм вивчення предмету, де студенти шляхом активного обговорення планових питань поглиблюють та узагальнюють знання, здобуті на лекціях та у процесі самостійної роботи. На семінарських годинах розвиваються навички праці з навчальною та довідковою літературою, періодичними виданнями, максимально використовується досвід відвідування студентами експозицій музеїв та виставкових залів, театральних вистав, концертів. масових культурно-спортивних заходів, а також враження від ознайомлення з іншими містами України та країнами світу під час спортивних змагань.

У процесі засвоєння курсу студенти повинні навчитися: аналізувати історико-культурні процеси і явища минулого та сучасності; виділяти факти культури і оперувати ними; стисло і аргументовано висловлювати думку, обстоювати особисті погляди; критично оцінювати власні знання та рецензувати відповіді інших.

Семінарські години передбачають контроль за процесом вивчення предмету. Тому обов'язковою є наявність у кожного студента зошита з записами лекцій, конспектами рекомендованої літератури та тезисним викладом або планами виступів до питань, винесених на обговорення.

У рамках семінарських годин заплановано 3 рубіжні контролі. Перший - у першому семестрі, два - у другому. Вони структурно поділяють матеріал на розділи:
I – "**Теоретичні основи курсу та культура античності**":
II – "**Культура Середньовіччя**";
III – "**Культура від ренесансу до бароко (XIV-XVIII ст.)**":
Останній, IV розділ – "**Українська культура у світовому контексті від часу національно-культурного відродження до сучасності (XIX-XX ст)**" атестується шляхом оцінювання студентських рефератів.

Рубіжний контроль проходить у формі письмової відповіді студента на три тестові питання, (варіанти розроблено викладачем). Перше питання дозволяє виявити поглиблені знання про певний вид мистецтва, художню мову чи культурно-творчу епоху Друге питання стосується певної творчої особи та її внеску у скарбницю культури. Третє питання передбачає визначення певного поняття, терміну чи ілюстрації. Результати кожного рубіжного контрою враховуються під час складання заліку та екзамену. Серед вимог до письмового рубіжного контролю слід виділити такі: повноту; чіткість та конкретність відповідей на поставлені питання. Робота має розкривати думку студента

щодо розуміння того чи іншого культурного явища, події.

Важливим елементом системи навчання є написання реферату та повідомлень з метою залучення студента до самостійної науково-дослідної роботи. Вивчаючи курс студент має написати реферат обсягом 10-15 сторінок машинопису (дозволяється рукописний варіант}. Повідомлення е меншим за обсягом. Текст реферату передбачає оформлення згідно з правилами наукового дослідження: посилання, список використаних джерел. Тематика рефератів визначена після кожного плану семінарських занять. Тексти рефератів зачитуються і обговорюються під час вивчення теми.

Тривалість виголошення повідомлення становить 5 хвилин, а виступ за плановим питанням та зачитання реферату - до 10 хвилин.

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Підручники:

Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина 1. До кінця XVIII ст. - Львів: В-во ЛБА, 1999. - 448 с.

Історія світової культури: Навч. посібник // Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. - К.: Либідь, 1999. - 368 с.

Історія української культури /За заг. ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. 650с.

Курс лекцій з української та зарубіжної культури - Навч. Посібник // Л.Є.Дещинський, Л.В.Цубов, Н.М.Божко та ін. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - 200 с.

Лекції з історії світової та вітчизняної культури // За заг. ред. А.В.Яртися. - Львів: Світ, 1994. -493 с.

Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. - К., Либідь, 1995. -400с.

Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., АТ "Друга рука", 1993. -550 с.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. А.К.Бичко та ін. - К.: Либідь, 1992,- 330 с.

Теорія та Історія світової і вітчизняної культури: Підручник // Авт. Н.Я.Горбач та ін. - Львів: Каменяр, 1992. - 166 с.

Українська культура: Лекції за ред. Д.Антоновича,- К.: Либідь, 1993. -558с.

Українська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2ч. -Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. І. - 124 с.; Ч. П. - 11 б с.

Довідкова література:

Всеобщая история искусств (Ред. кол. Б.В.Вейман и др.): В 6 т. - М., Искусство, 1956-1965.

Енциклопедія Українознавства: Загальна частина: (В 3 т.). - Перевидання в Україні. - К., 1994. - 400 с.

Енциклопедія Українознавства. Словникова частина: В 10 т./ За ред. д-ра В.Кубійовича. - Перевидання в Україні. - Львів: В-во НТШ 1993-1997.

Історія українського мистецтва (Гол. ред. М.П.Бажан): У 6 т,- К., 1966-1970.

Митці України: Енцикл. довідник // За ред. А.В.Кудрицького. - К.:УЕ, 1992. - 848с.

Українська минувшина: ілюстрований етнограф, довідник // Авт. А.Н.Пономарьов та ін. - К - . Либідь, 1994. - 259 с.

Універсальний український ілюстрований енциклопедичний словник (Голов. ред. М- Попович). - К.: Ірина, 1999. - 1568с.

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ГОДИН

Тема 1. Поняття, структура та функції культури. (2 год.)

План:

1. Культура як суспільно-історичне явище. Сучасне розуміння категорії "культура".

2. Форми культури (матеріальна, духовна, фізична).

3. Структура духовної культури.

4. Культура і цивілізація.

Проблемні питання

- Назвіть основні функції культури. Охарактеризуйте одну із них.
- Поясність взаємозв'язок між стійкими системами культури: релігією, мораллю, мистецтвом, філософією, тіловихованням.
- Система цінностей та факти культури. На конкретному прикладі визначте його характер, чи є прецедентом, чи правилом?

Теми наукових рефератів:

1.[1] Історична еволюція поглядів на культуру (у світовій, вітчизняній науковій думці).

2.[2] Культура і спорт.

3.[3] Культура міжособистісного спілкування.

Література:

Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Тези про місце і роль в національному відродженні України. - Дрогобич: Вид. фірма "Відродження", 1994. - С.120-146; 208-214;

Корніяка О.М. Мистецтво гречності. - К.: Либідь, 1995. - 96 с.;

Культура і творча активність людини: 36. ст. // Відп. ред. Л.Т.Левчук . - К.: Либідь, 1992;

Лекції з історії світової та вітчизняної культури // За заг. ред. А.В.Яртися. - Львів: Світ, 1994. - 493 с.;

Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст; Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. - К., Либідь, 1995. - 400с.;

Лоу Б. Красота спорта. Междисциплинарное исследование. - М.: Радуга, 1984. - С. 36-62.;

Ткач М. Дерево роду. - К.: МПП "АНФАС", 1995. - 111 с.;

Українська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2 ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. І. - С. 4-18.

Тема 2. Українська національна культура. (4 год.)

План:

1. Національна та світова культура. Взаємозв'язок національного та загальнолюдського в культурі.

2. Структура та найважливіші риси української культури.

3. Носії українського національно-культурного процесу.

Проблемні питання:

- Покажіть вплив природно-географічних та соціально-історичних умов на характер і самобутність духовної культури українців.
- Доведіть зв'язок мови і свідомості. Проаналізуйте вірш про українську мову, українську пісню. Хто ще з письменників, музикантів присвятив свої твори цій темі.
- Вкажіть досягнення у галузі національного мистецтва, літератури, спорту та їх значущість для світової духовної скарбниці.

Теми наукових рефератів:

1 .[4] Європейський характер української національної культури.

2.[5] Український культурний архетип.

Література:

Нудьга Г. Українська дума і пісня в світі. Книга 1. - Львів: Інститут народознавства НАНУ, 1997. - С. 31-56;

Огієнко І. Українська культура - Коротка історія культурного життя українського народу. - К.: Абрис, 1991. - С. 3-23.

Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., АТ "Друга рука", 1993 - 550 с.

Українська культура: Історія та сучасність // Авт. С.О.Черепанова та ін. - Львів: Світ, 1994. - 454 с.

Українська художня культура. Навч. посібник // За ред. І.Ф.Ляшенка. - К.: Либідь, 1996. - С. 12-32; 112-132.

Друге заняття

Проводиться на основі відвідання студентами постійної експозиції Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ. проспект Свободи, 15.

План:

1. Складові частини української культури.

2. Традиційні види господарської діяльності українців.

3. Особливості дохристиянського світогляду давніх українців, їх вірування, звичаї, усна творчість.

Проблемні питання:

- Дати порівняльну характеристику особливостей народного побуту в різних історико-етнографічних регіонах України (спільні та відмінні риси).
- Опишіть комплекс народної ноші (регіон оберіть самостійно).

Теми наукових рефератів:

1.[6] Трипільська культура та її всесвітньоісторичне значення.

2.[7] Народний одяг: священні знаки та символи роду.

3.[8] Черняхівська культура - культура антів.

Література:

Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. - К.: Довіра, 1992. - 414 с.;

Знойко О.П. Міфи Київської землі та події стародавні. - К.: Молодь, 1989. - 393 с.;

Влад М. Стрітеннє. - К.: Український письменник, 1992. - 222 с.;

Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. - К.: Оберіг, 1991 - Т. І - 455 с., Т. 2. - 446 с.;

Іларіон Митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. - К.: АТ "Обереги", 1992. - 424 с.;

Історія української культури // За заг. ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. - С. 6-38; 84-119.

Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. - К.: АТ "Обереги", 1992. - 86 с.;

Січинський В. Чужинці про Україну. - К., Довіра, 1992. - 255 с.;

Українці: Народні вірування, повір'я, демонологія. - К.: Либідь, 1992. - 636 с.

Тема 3. Антична культура. (2 год.)

План:

1. Суть, особливості та історичне місце античної культури.

2. Основні ареали поширення художніх мов античності.

3. Культура Стародавньої Греції та Риму.

4. Античний складник в українській культурі.

Проблемні питання:

- Поясність у чому полягає специфіка культури Стародавнього Єгипту?

- На прикладах давньогрецького мистецтва доведіть, що характерними рисами культури Стародавньої Греції були агоністика та гуманізм. Порівняйте спартанську та афінську системи виховання.

- Сім чудес античного світу; чим зумовлене їх число "7"?

- Вкажіть відмінності між системами культурного життя Стародавньої Греції та Риму.

- Назвіть поширені поняття, прислів'я, приповідки, крилаті вислови античного походження.

- На основі конспекту праці Є.Маланюка назвіть найхарактерніші античні риси в українській культурі. ("Нариси з історії нашої культури").

Теми наукових рефератів:

1.[9] Давньогрецька архітектура та скульптура як культурний феномен.

2.[10] Давньогрецькі олімпійські ігри як явище культури.

3.[11] Вплив античної грецької культури на становлення європейської цивілізації.

4.[12] Античні пам'ятки в Україні.

Література:

Винничук Л. Люди, нравы й обычаи Древней Греции и Рима. - М.: Высш. шк., 1988. - 496 с.;

История искусства зарубежных стран: Первобытное общество, Древний Восток, Античность: Учебник // Под ред. А.П.Чубовой. - М.: Изобраз. иск., 1980. - 384 с.;

Історія світової культури: Навч. посібник. Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук - К.: Либідь, 1999. - С.59-185.

Ліндсей Дж. Коротка історія культури: У 2 т. - К.: Мистецтво, 1995 - Т. 2. - С.5-76 с.

Лобановський Б. Мистецтво Стародавнього Єгипту. - К.: Мистецтво, 1972. - 79 с.,

Лоу Б. Красота спорта. Междисциплинарное исследование. - М.: Радуга, 1984 - С. 13-36;

Маланюк Є.Ф. Нариси з історії нашої культури. - К.: АТ "Обереги", 1992. - 80 с.;

Полєк М. Життя греків і римлян класичного світу. - Львів, 1925. - 293 с.

Словник античної міфології // Відп. ред. А.О.Біленький. - К.: Наук. думка, 1985. - 235 с.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. А.К.Бичко та ін. - К.: Либідь, 1992. - С. 80-98.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник // Авт. Н.Я.Горбач та ін. - Львів: Каменяр, 1992. - С.47-57.

Франко І. Сотворення світу. - Львів, 1993. - 118с.

Рубіжний контроль № 1 (2 год.)

Тема 4. Культура княжої України-Руси (4 год.)

План:

1. Україна-Русь в загальноєвропейському культурному процесі доби Середньовіччя.

2. Основні риси візантійської культури та їх вплив на розвиток культури княжої України-Руси.

3. Освіта, література, мистецтво.

Проблемні питання:

- Назвіть основні ознаки становлення єдиної європейської культури часів Середньовіччя.
- Визначте найхарактерніші риси середньовічної культури. Які з них варті запозичення?
- Назвіть приклади до романського, романського та готичного стилів у архітектурі України-Руси.
- Що Вас приваблює у системі освіти та тіловиховання княжої України-Руси?

Теми наукових рефератів:

1 .[13] Лицарство як моральний та естетичний ідеал середньовічної культури.

2.[14] Роль Володимира Великого в розвитку культури України.

3-[15] Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури.

4-[16] "Слово о полку Ігоревім" - видатна пам'ятка духовної культури України-Руси.

Література:

Абрамович Д.І. Києво-Печерський патерик. Репринтне видання. - К.: Час, 1991. - С. 270-278;

Історія української культури // За заг. ред. Е.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. - С.62-71; 186-237; 426-467.

Літопис Руський // Пер. з давньорус. Л.Є.Махновця. - К.: Дніпро, 1989. - С. 454-462;

Огієнко Е. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. - К. "Довіра", 1992. - 140 с.

Попович М. Нарис історії української культури. - К.: АртЕк, 1998. - 727 с.

Ричка В.М. За літописним рядком: Історичні оповіді про Київську Русь. - К.: Рад. шк., 1991. - 207 с.;

Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., АТ "Друга рука", 1993. - 550 с.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. А.К.Бичко та ін. - К.: Либідь, 1992. - С. 163-181.

Українська та зарубіжна культура. - Матеріали до лекцій: У 2 ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. 1. - С.55-85.

Друге заняття.

Проводиться на основі відвідання студентами виставки «Побут середньовічного Львова" у музеї давніх пам'яток Львова, пл. Старий Ринок та експозиції Львівського історичного музею та екскурсій парком Високий Замок. Оскільки успішне засвоєння матеріалу залежить від самостійного його опанування, доцільно заслухати повідомлення та враження студентів про побачене. перевірити конспекти.

План:

1. Найдавніші ікони України-Руси та їх доля.
2. Культура Галицько-Волинського князівства.
3. Історія заснування і розбудови давнього Львова.

Проблемні питання.

- За конспектом екскурсії виділіть нові терміни, почуті під час екскурсії та укладіть тлумачний словничок.
- Які матеріальні пам'ятки свідчать про княжий період історії міста? Про що оповідають топоніми?

Література:

Історія Львова. - Львів: Наук. думка, 1984. - 416с.

Крип'якевич І. Історичні проходи по Львову. - Львів: Каменяр, 1991. - 167 с.

Нариси історії Львова // За рея. І.Крип'якевича. - Львів, 1956. - 440 с.

Овсійчук В. Українське малярство X-XVIII століть. Проблеми кольору . - Львів: Інститут народознавства НАНУ. 1996. - 479 с.

Пастернак Я. Старим Галич: Археологічно-історичні досліди у 1850-1943 рр. - Івано-Франківськ: Плай, 1998. - 348 с.

Степовик Д. Історія української ікони X-XX ст. - К.: Либідь, 1996. - С. 21-42.

Тема 5. Культура європейського Відродження (2 год.)

План:

1. Суть та гуманістичний характер ренесансної культури.
2. Високе Відродження та його провідні діячі.
3. Північне Відродження та його відмінності від італійського.
4. Відродження і світовий культурний процес.

Проблемні питання:

- Чи було Відродження XIV-XVI ст. у Західній та Центральній Європі єдиним в історії світової цивілізації? Назвіть передумови відродження в культурі.
- Охарактеризуйте найвідоміші твори титанів Високого Відродження.

Теми наукових рефератів:

1-[17] Освіта і наука у середньовічній Європі.

2.[16] Життя і творчість діяча європейського Відродження (на вибір).

Література:

Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження // Шаповал М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. - Львів: Вища шк.: вид-во при Львів. ун-ті, 1982. - 440 с.;

Історія світової культури: Навч. посібник Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. - К.: Либідь, 1999. – С. 252-281.

Костенко Л. Сніг у Флоренції в кн.: Костенко Л. Вибране. - К.: Дніпро, 1989. - С. 465-511;

Ліндсей Дж. Коротка історія культури: У 2 т. - К.: Мистецтво, 1995. - Т. 2 - С. 159-160, 177-224.

Романець В.А. Історія психології епохи Відродження. - К.: Вища шк., 1988. - 408 с.;

Теорія та історія світової і вітчизняної культури; Підручник // Авт. Н.Я.Горбач та ін. - Львів: Каменяр, 1992. - С.67-72.

Тойнбі А. Дж. Дослідження історії: У 2 т. - К.: Основа, 1995; Т. 2. - С.224-242.

Челліні Б. Життєпис Бенвенуто, сина маестро Джованні Челліні, флорентійця, написаний ним самим у Флоренції // З іт. пер. А.Перепадя. - К.: Мистецтво, 1990. - 258 с.;

Чернова А.Д. Все краски мира, кроме желтой. - М.: Искусство, 1987 - 220 с.

Тема 6. Українська культура XIV - першої половини XVII ст.

(2 год.)

Проводиться на основі відвідання експозицій Музею книгодрукування, відкритих фондів МЕХП (пл. Ринок, 10); каплиць Боїмів та Кампіанів, Успенської церкви.

План:

1. Стан культури в Литовсько-Українській державі: право, освіта, промисли та цехові організації.

2. Вплив ідей епохи Відродження на культуру України.

3. Культурно-просвітницька діяльність українських братств.

4. Література та мистецтво України XIV-XVII ст.

Проблемні питання:

- Обґрунтуйте своєрідність формування ренесансної культури в Україні. Назвіть культурні осередки та найвиразніші постаті на тлі ренесансної культури в Україні.

- Охарактеризуйте Львів, як центр української ренесансної культури. Яких діячів доби Відродження, що жили і творили у Львові, Ви знаєте?

- Скласти план проходу вулицями ренесансного Львова із зазначенням найбільш цінних архітектурних пам'яток (*для відповіді на питання слід використовувати численні путівники по Львову*).

Теми наукових рефератів:

1.[19] Князь Костянтин Острозький та його внесок у розвиток української культури.

2.[20] Архітектурний ансамбль вулиці Руської.

3.[21] Культурна діяльність Петра Могили.

Література:

Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVIII ст. - К.: Наук. думка, 1966. - 248 с.

Історія української культури // За заг. ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. - С.468-485.

Матковська О.В. Львівське братство. Культура і традиції. Кінець XVI - перша половина XVII ст. - Львів: Каменяр, 1996. - 71 с.

Нудьга Г.А. На літературних шляхах. - К.: Дніпро, 1990. - 349 с.;

Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. -К., Довіра, 1992. -С.24-33.

Свєнціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків: Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. - Львів: Каменяр, 1990. - 72 с;

Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., АТ "Друга рука", 1993. - 550 с.

Смольський Г. Українське мистецтво. - Львів, 1938. - 63 с.;

Українські гуманісти епохи Відродження. Антологія. В 2-х т. // Відп. ред. В.М. Нічик. - К.: Наукова думка, 1995;

Українська культура: Лекції за ред. Д.Антоновича. - К.: Либідь, 1993 - С. 40-56; 98-104; 111-119; 130-134.

Церква Святого Духа в Рогатині: Альбом // Авт. упоряд. В.І. Мельник. - К.: Мистецтво, 1991. - 144 с.;

Шевчук В.О. Дорога в тисячу років: Роздуми, статті, есе. - К.: Рад. письменник, 1990. - 411 с.

Рубіжний контроль N 2. (2 год.).

Тема 7. Культура бароко (2 год.)

План:

1. Вплив наукової революції XVII ст. на формування світоглядних засад культури Нового часу.

2. Художня культура: бароко, рококо, класицизм.

3. Духовна культура епохи Просвітництва. Проблемні питання:

- За експозицією музею "Львівська сакральна барокова скульптура XVIII ст." опишіть один твір монументальної пластики.

- Опишіть декор фасаду Святоюрського собору.
- Яка відмінність між аристократичним і просвітницьким класицизмом?
- Чому ідеї просвітителів не були реалізовані на практиці? Які з них є актуальними тепер?

Теми наукових рефератів:

1.[22] Енциклопедизм як явище культури.

2.[23] Рококо в європейському мистецтві початку XVIII ст.

Література:

Бартенев Й.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей: Учебное пособие. - М.: Изобр.искусство, 1983. - 384 с.;

Історія світової культури: Навч. Посібник. Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук - К.: Либідь, 1999. - 281-325.

Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. - Європейський контекст: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. - К., Либідь, 1995. - 400 с.

Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. - К.: Основа, 1990 - 221 с.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. Д.К.Бичко та ін. - К.: Либідь, 1992. - 129-147.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник // Авт. Н.Я.Горбач та ін. - Львів: Каменяр, 1992. - 73-82.

Українська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. 1. - 3-34.

Українське бароко та європейський контекст // Відп. ред. А.К.Федорук. - К.: Наук. думка, 1991. - С. 5-30.

Тема 8. Культура України козацької доби (2 год.)

План:

1. Особливості культурного процесу в Україні XVII-XVIII ст.

2. Києво-Могилянська академія - осередок духовної культури українського народу.

3. Українське козацьке бароко.

4. Г.Сковорода і його філософське вчення.

Проблемні питання:

- Який вплив на культуру України мало духовне піднесення у Визвольній війні 1648-1654 рр.?
- Чим пояснити появу численних описів України у західноєвропейських літературних пам'ятках?
- Назвіть імена найвидатніших меценатів української культури. Наведіть приклади благодійних вчинків.
- Дайте порівняльну характеристику козацтва та лицарства, козацтва та чернецтва.

Теми наукових рефератів:

1.[24] Козацькі літописи визначна пам'ятка духовної культури України.

2.[25] Світогляд та ідеологія українського козацтва.

3.[26] Іван Мазепа-лицар України.

Література:

Антонович В. Про козацькі часи на Україні. - К.: Дніпро, 1991. - 238с.;

Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. - К.: Дніпро. 1991. - 335 с.;

Аполлонова лютня: поети XVII-XVIII ст. // Передм. В.Яременка. - К.: Молодь, 1982. - 320 с.;

Боплан, Гійом Левассер де. Опис України // Гійом Левассер де Боплан. Українські козаки та їхні останні гетьмани. Богдан Хмельницький // П.Меріме // Пер. з фр. Я.І.Кравця. - Львів: Каменяр, 1990 - 301 с.;

Борщак І., Мартель Р. Життя й пориви великого гетьмана: Пер. з фр. // Упоряд. Л.Ю.Копань. - К.: Рад. письменник, 1991. - 316 с.;

Історія української культури // За заг. ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. - 151-162; 258-275; 500-538.

Кащенко А.Ф. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове: Оповідання // Перед. слово О.Т.Гончара. - К.: Веселка, 1992. - 271 с.;

Макаров А. Світло українського бароко. - К.: Мистецтво, 1994. - 288 с.;

Маланюк Є. Illustrissimus dominus Masera // Маланюк Є. Книга спостережень. К.: Атіка, 1995. - С.201-217.

БІБЛІОТЕКА
Львівського державного інституту фізичної культури

Наливайко Д. Козацька християнська республіка // Запорозька Січ у західноєвропейських історико-літературних пам'ятках. - К.: Дніпро, 1992. - 495 с.;

Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. - К., Довіра, 1992. – С. 33-38; 40-64.

Попович М. Нарис історії української культури. - К.: Артек, 1998. - 727 с.

Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., АТ "Друга рука", 1993. - 550 с.

Січинський В. Чужинці про Україну. - К.: Довіра, - 255 с.;

Степовик Д. Скарби України. - К.: Веселка, 1990. - С. 71-98.

Українська художня культура. Навч. посібник // За ред. І.Ф.Ляшенка. - К.: Либідь, 1996. - С. 187-203; 217-222.

Ушкалов Л. Світ українського бароко. - Харків: Око, 1994. - 112 с.;

Хижняк З.И. Киево-Могилянская академия. - К.: Вища школа, 1988. - 262 с.;

Шевальє П'єр. Історія війни козаків проти Польщі. Пер. З фр. Ю.Назаренко. - К.: Томіріс, 1993. - 224 с.;

Рубіжний контроль N 3 (2 год.)

Тема 9. Культурні процеси кінця XVIII-XIX ст. (2 год.)

Проводиться на основі відвідання студентами Львівської галереї мистецтв.

План:

1. Загальні тенденції розвитку європейської культури.

2. Розвиток художньої культури Європи XIX століття: класицизм, романтизм, реалізм, декаданс.

3. Інтеграційні процеси в європейській культурі другої половини XIX ст.

Проблемні питання:

- Які культурологічні ідеї спричинили появу романтизму? Назвіть видатних письменників-романтиків та їх твори.
- Назвіть героя України, епізод із легенди про якого ліг в основу сюжетної лінії численних творів письменників-романтиків.
- Як у XIX ст. оцінювалося місце Людини у світі, її взаємозв'язок із Природою. Поясніть зміст поняття "Гомо фабер".

- На конкретних художніх творах дайте характеристику європейських стилів від XIV- до XIX ст. (зоровий ряд можна розширити через перегляд художніх альбомів, прозірок).
- Який художній твір справив на Вас найбільше враження і чому? Опишіть його (за матеріалами ЛГМ).

Теми наукових рефератів:

1.[27] Біблійні сюжети у творах мистецтва (за матеріалами ЛГМ)

2.[28] Антична міфологія у творах мистецтва (за матеріалами ЛГМ).

Література:

Бартенев Й.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей: Учебное пособие. - М.: Изобр. искусство, 1983. - 384 с.;

Вервес Г. Польська література і Україна. - К.: Рад. письменник, 1985. -381 с.;

Гейзінга Йоган. Homo Ludens // Пер. з англ. О.Мокровольського. - К.: Основи, 1994. - С. 197-220;

Історія світової культури: Навч. посібник Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук - К.: Либідь, 1999. - С.302-366.

Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. - К., Либідь, 1995. - 400 с.

Наливайко Д. Козацька християнська республіка // Запорозька Січ у західноєвропейських історико-літературник пам'ятках. - К.: Дніпро, 1992. - 495 с.;

Ортега-і-Ґасет. Бунт мас // С. 15-140: У кн.: Ортега-і-Ґасет. Вибрані твори // пер. з ісп. - К.: Основи, 1994. - 420 с.;

Полікарпов В.С, Лекції з історії світової культури. - К.: Основа, 1990. - 221 с.

Рославець О.М. Реалізм у живописі Франції XIX ст. - К.: Мистецтво, 1979. - 102 с.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. А.К.Бичко та ін. - К.: Либідь, 1992. - С.147-162.

Українська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2 ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. II. - С.35-77.

Ясіневич В. Про стиль і моду. - К.: Мистецтво, 1968. - 136 с.;

Тема 10. Українське національно-культурне відродження XIX ст. (2 год.)

План:

1. Періодизація національного відродження в Україні.

2. Національно-культурне відродження на Наддніпрянській Україні ("Енеїда" І.Котляревського; романтики харківської школи).

3. Народницький період відродження (київські романтики та Кирило-Мефодіївське братство; Громади та діяльність М.Драгоманова).

4. Культурно-просвітницький рух в Галичині у XIX ст. Проблемні питання:

- Дайте порівняльну характеристику двох періодів національно-культурного відродження України: дворянського та народницького.
- Охарактеризуйте розвиток української літератури під Російською імперією та у Галичині. Наведіть приклади лінгвоциду в Україні по обидва боки кордону.
- Чим відрізнилося ставлення до історії України письменників-романтиків та Т.Шевченка?

Теми наукових рефератів:

1-[29] Ідеї українського національно-культурного відродження в діяльності Кирило-Мефодіївського товариства.

2.[30] М.В.Гоголь і українська культура.

3.[31] Роль "Руської Трійці" в культурному національному відродженні Галичини.

4.[32] М.П.Драгоманов і національно-культурне відродження другої половини XIX ст.

Література:

Гуцало Є. Ментальність орди. Статті. - К.: Просвіта, 1996. - 173 с.;

Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. - К.: Аб-рис, 1997. - 144 с.;

Історія української культури // За заг. ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994. - С. 162-185; 282-424; 538-592.

Малець С. За часів Маркіяна Шашкевича. - Львів: Центр Європи, Б.Р. - 120 с.;

Огієнко І- Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. - К., Довіра, 1992. - С. 66-74.

Попович М. Нарис історії української культури. - К.: АртЕк, 1998. - С.290-380.

Сверстюк Є. На святі надій. - К.: Наша віра, 1999. - С. 237-252 (Українська література і християнська традиція), с. 253-384 (Профілі і час: Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Павло Грабовський) Семчишин М. Тисяча років української культури. - К. АТ "Друга рука", 1993. - 550 с.

Сергієнко Г.Я. Декабристи і Шевченко. - К.: Дніпро, 1993. - 188 с.;

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій // Авт. А.К. Рисько та ін. - К.: Либідь, 1992. - С.191-204.

Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник // Авт. Н.Я.Горбач та ін. - Львів: Каменяр, 1992. - 135-155.

Українська культура: Лекції за ред. Д.Антоновича. - К.: Либідь, 1993. - С. 330-341; 364-377; 432-439; 460-471.

Шевчук В.А. Син волі. - К.: Рад. письменник, 1985. - 470 с.;

Шевчук В.А. Терновий світ. - К-: Рад. письменник, 1986. - К.: Рад. письменник. 1986. - 574 с.

Тема 11. Культура модернізму (2 год.)

План:

1. Модерністичний період національно-культурного відродження в Україні та європейський контекст.

2. Літературний процес, мистецтво 1898-1914 років.

3. Модерне мистецтво у час міжвоєнного 20-ліття.

Проблемні питання:

- Схарактеризуйте основні набутки та орієнтири культури на межі століть. Мистецькі напрями: натуралізм, імпресіонізм, постімпресіонізм, символізм.
- Назвіть причини та приклади активізації фольклорно-мистецьких елементів в українській культурі.

- Назвіть імена та твори всесвітньовідомих художників, що жили і працювали у Львові (за експозицією Національного українського музею, що на вул. Драгоманова).
- Опишіть зміни у культурі України, спричинені наступом тоталітаризму.

Теми наукових рефератів:

1.[33] Загальнолюдські етичні та естетичні цінності у творчості поетів неокласиків.

2.[34] Космізм Володимира Вернадського - внесок у світову скарбницю людського розуму.

3.[35] Національно-визвольна боротьба 1917-1922 рр. та її значення у розвитку української культури.

Література:

Архипенко О.П. Олександр Архипенко // Есе В.О.Коротича, - К.: Мистецтво, 1989. - 200 с.

Весни розспіваної князь. Слово про Антонича: Статті, есе, спогади, листи, поезії // Упоряд. М.М.Ільницький, Р.М.Лубківський. - Львів: Каменяр, 1989. - С. 11-309;

Гейзінга Иоган. Homo Ludens // Пер. з англ. О.Мокровольського. - К.: Основи, 1994. - 250 с.;

Куликова И.С. Философия и искусство модернизма. - М.: Политиздат, 1980. - 272 с.;

Лекції з історії світової та вітчизняної культури // За заг. ред. А.В.Яртися. - Львів: Світ, 1994. - 493 с.

Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. - К., Либідь, 1995. - 400 с.

Маланюк Є. Книга спостережень. - К.: Атіка, 1995. - 236 с.;

Нога О. Проект пам'ятника Івану Левинському. - Львів: Творчо-виробничий фонд "Фабрика Івана Левинського", 1997. - 239 с.;

Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. - К.: Основа, 1990. - 221 с.

Попович М. Нарис історії української культури. - К.: Артек, 1998. - С.489-536.

Рославець О.М. Руйнування образу. - К.: Мистецтво, 1974. - 141 с.;

Рільке Р.М. Думки про мистецтво і поезію: Зб. // Упор. Д.С.Наливайко. - К.: Мистецтво, 1986. - 293 с.;

Українська художня культура. Навч. посібник // За ред. І.Ф.Ляшенка. - К.: Либідь, 1996, - С. 203-217; 258-281.

Хинкулов Л.Ф. Золотые ворота Киева: Почерки. - К.: Рад. письменник, 1988. - 181 с.

Друге заняття (додаткове).

Форма конференції: зачитування та обговорення рефератів.

План:

1. Українська культура в умовах сталінських репресій.
2. Наслідки другої світової війни для української культури.
3. "Шістдесятництво".
4. Українська культура в діаспорі.

Проблемні питання:

- Розкрийте зміст термінів: "українізація", "бойчукізм", "українське поетичне кіно".
- В чому полягає суть питання, яке поставив М.Хвильовий: "Європа чи Просвіта?"
- У чому полягало новаторство українського театру початку XX ст.?
- Значення Празької школи для розвитку української культури.
- Які загальноєвропейські соціо-культурні процеси спричинилися до розкладу тоталітаризму?
- Назвіть твори українських митців діаспори (*за матеріалами експозиції Національного українського музею (вул. Драгоманова) та виставки Львівського історичного музею, пл. Ринок. 4*).

Теми наукових рефератів:

1-[36]Лесь Курбас і літературно-мистецький процес 1920-30-х рр.

2.[37] Українське кіномистецтво як феномен культури XX ст.

3.[38] Стрілецький епос та його місце в українській культурі XX ст.

4.[39] Митрополит Андрей Шептицький - фундатор духовної культури українського народу.

5.[40] Життєвий і творчий шлях митця – "шістдесятника" (на вибір).

Література:

Вацеба О. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні. - Івано-Франківськ; Лілея-НВ, 1997. - С.5І-65

Забужко О. Дві культури. - К.: Знання, 1990. - 48 с.;

Зеров М. До джерел. - Твори у 2-х т. - К.: Дніпро, 1990. - Т. 2. - С. 492-588;

Лекції з історії світової та вітчизняної культури // За заг. ред. Л.В.Яртися. - Львів: Світ, 1994. - 493 с.

Мистецькі товариства, об'єднання, угрупування, спілки Львова. Матеріали до довідника. // Упоряд. О.Нога. Р.Яців. - Львів: Українські технології, 1998. - 122 с.

Попович М. Нарис історії української культури. – К.: АртЕк, 1998 - С. 537-646.

Українська культура: Історія та сучасність // Авт. С.О.Черепанова та ін. - Львів: Світ, 1994. - 454 с.

Українська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2 ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. ІІ. - С.77-113.

Українська художня культура. Навч. Посібник // За ред. І.Ф.Ляшенка. - К.: Либідь, 1996. - С. 281-365.

Якимович Б. Новітні лицарі вітчизни // Ой у лузі Червона Калина: Пісні січових стрільців. - Львів: Світ, 1990. - С. 159-176

Тема 12. Українська культура і глобальні проблеми сучасності

(2 год.)

План:

1. Світова культура XX от. Сучасні футурологічні концепції розвитку культури і цивілізації,

2. Здобутки української культури у часі розбудови незалежної держави.

3. Кризові явища у сучасній українській культурі та шляхи їх подо-

лання.

Проблемні питання:

- Які культурологічні проблеми, на Вашу думку, необхідно розв'язати для побудови демократичного суспільства в Україні?
- Яких всесвітньовідомих митців новітніх художніх напрямків знаєте?
- Розкрийте зміст понять "масова культура", "естрада". Чи існують їм відповідники у світовій культурі?

Література:

Готуючи питання з цієї теми слід користуватися публікаціями в пресі та культурологічних виданнях - газети "Культура і життя, "Літературна Україна"; журнали "Українська культура", "Дзвін", "Сучасність", "Всесвіт", "Хроніка-2000" та інші.

Гупало Є. Ментальність орди: Статті. - К.: Просвіта, 1996. - 173с.;

Забужко О. Дві культури. - К.: Знання. 1990. - 43 с.;

Кривенко Д. Роз-імперення і де-фашинізація (спроба третього відродження України). - К.: Просвіта, 1992. - 160 с.;

Ортега-і-Гасет. Вибрані твори // Перекл. з ісп. В. Бургардта та ін. - К.: Основи, 1994. - 420 с.;

Попович М. Нарис історії української культури. - К.: АртЕк, 1998. - С. 655-715.

Сверстюк Є. На святі надій: Вибране. - К.: Наша віра, 1999. - 780 с.;

Сноу Ч.П. Две культуры. - М,: Прогресс, 1973. - 142 с.;

Щербатюк А. Повернення Пожади. - Львів: Ред. газети "Нескорена нація", 1994. - 91 с.

Україїнська та зарубіжна культура. Матеріали до лекцій: У 2 ч. - Львів: Львівська політехніка, 1997. - Ч. II. - С. 92-113.

Українська художня культура. Навч. посібник // За ред. І.Ф.Ляшенка. - К.: Либідь, 1996. - С.365-402.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ З УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Поняття та визначення культури
2. Провідні функції культури
3. Загальнолюдська та національна культури
4. Культура як образ та світогляд народу
5. Національна культура та мова
6. Самобутність та провідні риси української культури
7. Роль культури у розбудові незалежної української держави
8. Культура первісного суспільства
9. Історичне місце культури Стародавнього Сходу
10. Культура Стародавнього Єгипту
11. Культурні здобутки Китаю
12. Культура Індії
13. Особливості та провідні риси античної культури
14. Культура Стародавньої Греції
15. Внесок стародавніх римлян у художню та матеріальну культуру людства
16. Античний складник української культури
17. Культурні здобутки Візантії
18. Сутність культури європейського Відродження
19. Видатні діячі італійського Відродження
20. Культура європейського Просвітництва
21. Світова культура у XX столітті
22. Культура дохристиянської України-Руси
23. Особливості культури України-Руси
24. Українська культура після прийняття християнства
25. Освіта у старокняжій українській державі
26. Література України-Руси
27. Літописання у княжій українській державі
28. Архітектура України-Руси
29. Образотворче та музичне мистецтво України-Руси
30. Культура Галицько-Волинського князівства
31. Особливості української культури Х1У—ХУ11 ст.
32. Львів як центр середньовічної культури
33. Освіта в Україні у Х1У-ХУ11 ст.
34. Українська література доби середньовіччя
35. Зародження українського книгодрукарства
36. Українські братства у ХУ1-ХУ11 ст.

37. Культура українського козацтва
38. Українське козацьке бароко
39. Петро Могила і його культурна спадщина
40. Діяльність Києво-Могилянської академії
41. Іван Мазепа і українська культура
42. Г. Сковорода - видатний український мислитель
43. Мистецтво та архітектура України у ХУ111 ст.
44. Українське культурне Відродження XIX ст.
45. Література України у XIX ст.
46. Український романтизм XIX ст.
47. Тарас Шевченко і українська культура
48. Культура Галичини у XIX ст.
49. Діяльність "Руської трійці" у Львові
50. Мистецтво України у XIX ст.
51. Виникнення та діяльність товариства "Просвіта"
52. М. Грушевський та його внесок в українську культуру
53. Роль 1. Франка у розвитку національної культури
54. Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові
55. Розвиток української культури у 1917-1920 роках
56. "Українізація" 20-х років: напрями та протиріччя
57. Культура Галичини 20-3 0-х років XX ст.
58. Трагічні наслідки сталінщини для української культури
59. Українська культура після Другої світової війни
60. Сучасна українська культура: здобутки та проблеми

Львівський державний інститут фізичної культури

кафедра українознавства

УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА

Методичні поради та плани семінарських занять для студентів 1-го курсу

Уклала:

Олена Мирославівна ПАДОВСЬКА
кандидат мистецтвознавства

Відповідальний секретар - Олександр Шумельда

Літературне редагування та коректура - Марія Прусак

Технічне редагування і верстка – Борис Корпан

Здано до набору 17.01.2000. Підписано до друку 01.02.2000.
Формат 60x80/16. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Умовн. друк. аркушів. 1,2. Обл. вид. арк. 1,5.
Наклад - 50. Зам. 11/01

Видрукувано ПП. Бодлак
79070, Львів, вул. Хоткевича 42/18